

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍ ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະ ທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນ ເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳ ເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍ ຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງ ດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີ ຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງ ບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງ ຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນ ຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ໄປຮ ຄົນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາ ຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຮ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບ ເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຮ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ບາງຮີດ ແລະ ປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

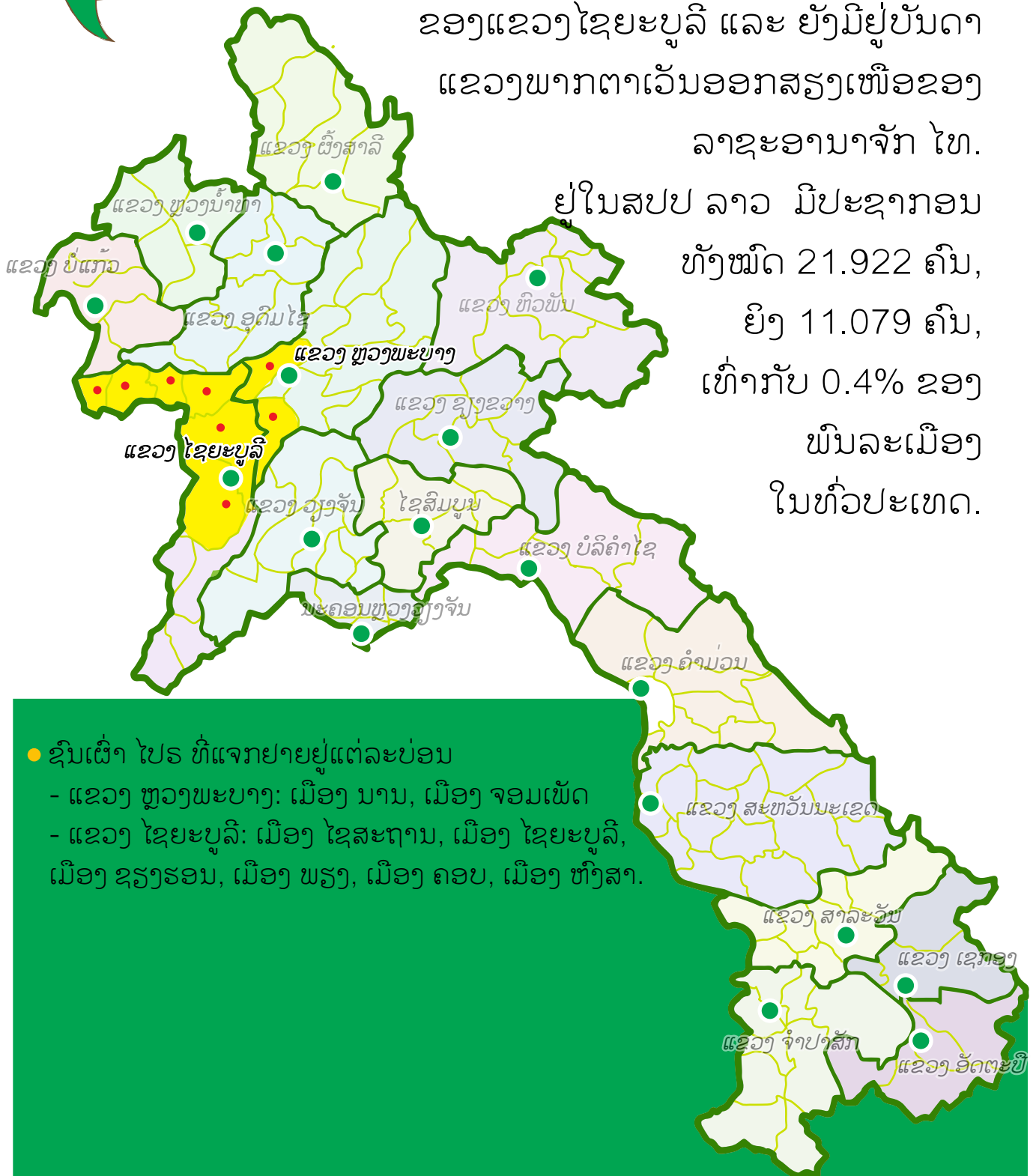
ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ບັດຈຸບັນນີ້ ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ອາໄສຕັ້ງພູມ
ລຳເນົາ ແລະ ດຳລົງຊີວິດຢູ່ເຂດຕາເວັນຕົກ
ຂອງແຂວງໄຊຍະບູລີ ແລະ ຍັງມີຢູ່ບັນດາ
ແຂວງພາກຕາເວັນອອກສຽງເໜືອຂອງ
ລາຊະອານາຈັກ ໄທ.

ຢູ່ໃນສປປ ລາວ ມີປະຊາກອນ
ທັງໝົດ 21.922 ຄົນ,
ຍິງ 11.079 ຄົນ,
ເທົ່າກັບ 0.4% ຂອງ
ພົນລະເມືອງ
ໃນທົ່ວປະເທດ.

- ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ
 - ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ: ເມືອງ ນານ, ເມືອງ ຈອມເພັດ
 - ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ: ເມືອງ ໄຊສະຖານ, ເມືອງ ໄຊຍະບູລີ, ເມືອງ ຊຽງຮອນ, ເມືອງ ພຽງ, ເມືອງ ຄອບ, ເມືອງ ຫົງສາ.

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຕາມການບອກເລົ່າຂອງ ທ່ານເມືອງ ຮອງນາຍບ້ານບ້ານ ຄອນປຽດ, ລຸງນາ ປະທານແນວໂຮມບ້ານ, ລຸງຍອດ ອະດີດຄະນະ ແນວໂຮມ ເມືອງໄຊຍະບູລີໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ແຕ່ກ່ອນແມ່ນຢູ່ແຂວງ ຊຽງໃໝ່, ລຳປາງຂອງ ລາຊະອານາຈັກ ໄທ. ຍ້ອນມີເສິກສົງຄາມ, ການທຳມາຫາກິນພົບກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງຍ້າຍມາຢູ່ ເຂດ ສະແມດ ແລະ ເຂດ ສັນແຕ. ຊຶ່ງຫ່າງຈາກນີ້ປະມານ 100 ກວ່າປີ, ຈາກ ນັ້ນກໍມີການແຜ່ຂະຫຍາຍຕົວ ຊຶ່ງປັດຈຸບັນອາໄສຢູ່ເຂດຕາເວັນຕົກຂອງ ເມືອງ ໄຊຍະບູລີ.

ຊື່ທີ່ວ່າ: “ໄປຣ” ແມ່ນຊື່ເອີ້ນເດີມແຕ່ໃດໆ ມາຂອງຊົນເຜົ່າ, ຊົນເຜົ່າອື່ນກໍມັກເອີ້ນ ແລະ ຊື່ທາງລັດຖະການກໍເອີ້ນວ່າ: “ໄປຣ” ສ່ວນ ຊື່ທີ່ວ່າ: “ລົວະ” ນັ້ນແມ່ນຊື່ປົດລັບຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ. ຊຶ່ງແມ່ນເຂົາເຈົ້າ ເປັນຜູ້ກຳນົດ ແລະ ໃສ່ຊື່ເພື່ອໃຊ້ໃນກໍລະນີທີ່ມີແຂກ ບ້ານແຂກເມືອງ ຫຼື ມີຄົນຊົນເຜົ່າອື່ນມາຢ້ຽມຢາມບ້ານ, ເຂົາເຈົ້າຈະເອີ້ນກັນວ່າ: “ລົວະ” ໝາຍເຖິງ: ຄຳວ່າ: “ໄປຣ” ນັ້ນເອງ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ອານຸພິນ ພິມຮັກສາ

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ

ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ປະກອບອາຊີບທາງດ້ານການກະເສດເປັນຕົ້ນຕໍຄື: ເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າໜຽວ. ນອກຈາກນີ້, ເຂົາເຈົ້າຍັງປູກພືດ ເພື່ອຮັບໃຊ້ ຊີວິດປະຈຳວັນໃນຄອບຄົວຄື: ຜັກກາດ, ໝາກຖົ່ວ, ມັນດ້າງ ແລະ ອື່ນໆ. ການລ້ຽງສັດສ່ວນຫຼາຍແມ່ນລ້ຽງໄວ້ເພື່ອປະກອບພິທີລ້ຽງ ຜີ ຫຼື ເຮັດຂວັນ, ສັດທີ່ເຂົາເຈົ້ານິຍົມລ້ຽງໄດ້ແກ່ໝູ ແລະ ໄກ່. ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ ເຂົາເຈົ້າຍັງມີຄວາມຊຳນານໃນວິຊາຫັດຖະກຳຈັກສານ, ການດຳລົງຊີວິດຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ໃນບາງດ້ານແມ່ນຍັງຂຶ້ນກັບທຳມະຊາດ, ຍັງມີຮ່ອງຮອຍເສດຖະກິດບູຮານຄື: ການຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ການລ່າເນື້ອສັດປ່າ ແລະ ການເກັບເດັດຜັກຕາມປ່າມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານປະຈຳວັນ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: Ye Vue

ທີ່: ບ້ານພູເລີນ ເມືອງໄຊສະຖານ ແຂວງໄຊຍະບູລີ

ທ່ຽວທ່ານ ແລະ ເຮືອນ

ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ມີຄວາມນິຍົມຢູ່ເຮືອນຮ້ານ, ມຸງໃບຄໍ້, ແອ້ມຝາໄມ້ເຮັຍ. ຖ້າລູກສາວແຕ່ງດອງ, ເອົາເຂີຍມານອນເຮືອນ, ເຮືອນຈະຖືກຕໍ່ຍາວອອກໄປເລີຍໆ. ເຫດຜົນຂອງເຮືອນຍາວກໍຍ້ອນຜູ້ເຖົ້າແກ່ບໍ່ໃຫ້ແຍກກັນອອກໄປຕັ້ງເຮືອນໃໝ່. ຢູ່ເຮືອນຈະມີຂັ້ນໄດແຕ່ເບື້ອງດຽວ. ສອງຫ້ອງທຳອິດ ເບື້ອງມີຂັ້ນໄດນັ້ນຈະເປັນຫ້ອງຮັບແຂກ, ຫ້ອງໜຶ່ງມີເຕົາໄຟ ແລະ ຫ້ອງໜຶ່ງບໍ່ມີເຕົາໄຟ. ໃນເຮືອນມີສອງຟາກ, ກາງເຄິ່ງບູໄມ້ແປ້ນໃຫຍ່ແຕ່ລະຟາກນັ້ນແອ້ມຂ້າງເຮັດຫ້ອງນອນເປັນລ້ອກຕາມຄວາມຕ້ອງການ. ແຕ່ລະຫ້ອງນອນມີເຕົາໄຟ, ຢູ່ເບື້ອງບໍ່ມີຂັ້ນໄດຈະຖືກແອ້ມປິດ, ຫ້ອງສຸດທ້າຍເບື້ອງມີຂັ້ນໄດມີເຕົາໄຟລວມ ແລະ ມີປະຕູເຂົ້າ-ອອກ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: Ye Vue

ຖ່າຍພາບໂດຍ: Ye Vue
ທີ່: ບ້ານພູເລີນ ເມືອງໄຊສະຖານ ແຂວງໄຊຍະບູລີ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນຜົ້ງ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົາ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ສຳລັບເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ ແລະ ການແຕ່ງກາຍນັ້ນ ຍ້ອນເຂົາເຈົ້າ ບໍ່ສາມາດເຮັດແຜ່ນແພ, ຕຳຫຼຸກທໍ່ໄໝໃຊ້ເອງໄດ້, ຊຸດດັ້ງເດີມຂອງເຂົາ ເຈົ້າແມ່ນອາໄສການຊື້-ຂາຍ ຫຼື ແລກປ່ຽນນຳຊົນເຜົ່າທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງໝາຍ ຄວາມວ່າ: ການແຕ່ງກາຍໂດຍທົ່ວໄປຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຮ ຈະໄດ້ຮັບ ຈາກຊົນເຜົ່າອື່ນຫຼາຍກ່ວາ. ດັ່ງນັ້ນ, ເອກະລັກທາງດ້ານການນຸ່ງຫົ່ມກໍ ຄືແຕ່ງກາຍຈຶ່ງບໍ່ປະກົດຊັດເຈນໃນສັງຄົມ.

ພາບໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ້າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ສຳລັບອາຫານການກິນຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນກັບບັນດາຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ນິຍົມກິນເຂົ້າໜຽວທີ່ເຂົາເຈົ້າໄດ້ປູກເອງ ແລະ ສ່ວນອາຫານທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກກິນແມ່ນປະເພດ: ແກງ, ລາບ, ເອາະ, ຫຼາມ ແລະ ແຈ່ວ. ສ່ວນການກິນດື່ມເຂົາເຈົ້າມັກດື່ມເຫຼົ້າຂາວ(ເຫຼົ້າເດັດ), ເຫຼົ້າໄຫ ແລະ ດື່ມນ້ຳດິບ. ປັດຈຸບັນໄດ້ມີການຫັນປ່ຽນໄປຕາມສະພາບຕົວຈິງຂອງສັງຄົມທີ່ມີການພັດທະນາທັງການກິນ, ການດື່ມ, ການສູບ ແລະ ອື່ນໆ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ້າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ມີຄວາມເຊື່ອຖືຜີຕາມຕະກູນ ຫຼື ວ່າຄວາມຮູ້ ບຸນຄຸນຕໍ່ບັນພະບູລຸດຂອງຕົນ. ນອກນັ້ນ, ກໍຍັງນັບຖືຜີບ້ານ ແລະ ຜີ ເມືອງແມ່ນອັນດຽວກັນ, ຢູ່ທາງຫົວບ້ານຈະມີຕູບນ້ອຍຫຼັງໜຶ່ງຊຶ່ງເປັນ ບ່ອນບູຊາຜີບ້ານ, ຜີເມືອງ. ຍາມໃດປະຊາຊົນໃນບ້ານຈະເຮັດບຸນສິນ ກິນທານເຊັ່ນ: ບຸນເດືອນຫ້າ (ຫົດນ້ຳ) ແລະ ໄລຍະກະກຽມການບູກ ຝັງ, ເດືອນ 8 ເຮັດຮີດ “ກະລໍ່” ແມ່ນການເຮັດຂວັນໝົດບ້ານ, ເດືອນ 11 ແມ່ນເຮັດບຸນເຂົ້າເໝົາ ແລະ ເອົາເຂົ້າຂຶ້ນເລົ້າ, ຂ້າໝູໂຕ ໜຶ່ງເຮັດຂວັນ ເຂົ້າ, ເດືອນ 12 ຈະເຮັດບຸນດອກດ້າຍດອກແດງມັດແຂນຕາມປະເພນີ. (ບຸນເຮືອນ)ເຂົາເຈົ້າຈະຕ້ອງເອົາເຫຼົ້າໜຶ່ງກວດ, ກະຊວຍ 5 ອັນ, ທຽນ, ເຂົ້າຕົ້ມ, ເຂົ້າໜົມໄປໄຫ້ວຽນຕູບນ້ອຍດັ່ງກ່າວ.

ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ມີຄວາມເຄັ່ງຄັດໃນປະເພນີ. ສະນັ້ນ, ໃນປີໜຶ່ງ ເຂົາເຈົ້າຈະມີການເຮັດຮີດ ແລະ ງານບຸນປະເພນີຫຼາຍເທື່ອ ເນື່ອງຈາກ ວ່າເຂົາເຈົ້າເຊື່ອໃນເລື່ອງຜີຈຶ່ງມີການເຮັດຄອງຕາມແຕ່ລະດູການເຊັ່ນ: ໄລຍະເວລາລະດູການຜະລິດ, ເຂົາເຈົ້າຕ້ອງເຮັດພິທີ ລ້ຽງຜີໄຮ່ເຖິງ 9 ເທື່ອ. ຊຶ່ງພິທີດັ່ງກ່າວໄດ້ກາຍເປັນວັດທະນະທຳປະຈຳເຜົ່າຄື: ພິທີກິນ ດອກດ້າຍດອກແດງ, ສະແດງເຖິງຄວາມສິ້ນສຸດລະດູການຜະລິດໃນ ແຕ່ລະປີຂອງຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ເປັນຕົ້ນ. ທັງໄດ້ມີຄວາມເຊື່ອຖືໃນຂໍ້ຫ້າມ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖືໃນໂຊກລາງ.

ສິລະປະວັນນະຄະດີ

ຄວາມເຊື່ອຕ່າງໆ ທີ່ກ່າວມານັ້ນໄດ້ຫຼໍ່ແຫຼມເປັນວັດທະນະ ທຳຂອງເຂົາເຈົ້າ. ສ່ວນດ້ານສິລະປະວັນນະຄະດີ, ເຂົາເຈົ້າມີການຂັບ ລຳພື້ນເມືອງຄື: ຂັບສາເລາະ, ມີເຄື່ອງດົນຕີຄື: ວາກ ຫຼື ເກີງ (ກະລໍ່ ນ້ອຍ) ຊຶ່ງນຳໃຊ້ໃນງານປະເພນີຕ່າງໆ.

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ໄປຣ ມີພາສາປາກເວົ້າສະເພາະຂອງຕົນ ແລະ ຈັດຢູ່ ໃນໝວດພາສາມອນ-ຂະແມ, ຊຶ່ງປະກອບມີ 2 ແຊງ, ການແບ່ງອອກ ເປັນສອງແຊງຍ້ອນວ່າພາສາປາກເວົ້າມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນເລັກນ້ອຍ ເຊັ່ນ: ຄຳທີ່ວ່າ: “ກິນເຂົ້າ” ແຊງໜຶ່ງເອີ້ນວ່າ: “ປົງຈະ” ແລະ ອີກແຊງ ໜຶ່ງເອີ້ນວ່າ: “ປົງຊາ”, ເຜົ່າໄປຣບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ. ການນັບຂອງສອງ ແຊງແມ່ນຄືກັນເຊັ່ນ: ໂມຍ, ເປຍ, ແພະໂປນ, ຊອງ, ໂທລ, ກຸງກູລ, ກຸງກັຕ, ປີ, ຕຸກ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ໄປຣ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາໄປຣ
01	ສະບາຍດີ	ສະບາຍເລາະ
02	ໂຊກດີ	ໂຊກເລາະ
03	ຂອບໃຈ	ຂອບໃຈ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍໂທດ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ມະຈີອິນາ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ອັງອິນາອູ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ປອງຊາລວາຍເດີະ?
08	ລາກ່ອນ	ເລີລະວານ
09	ພົບກັນໃໝ່	ເມີດໂນຍເມາະ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ໄອເປັນອິນາ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ໄຊຍະບູລີ 15